

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1CoCsp/8/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8722203258
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Angelovič
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8722203258.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a sudcov JUDr. Mareka Kohúta a JUDr. Jany Jančíkovej, v sporovej veci žalobkyne: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XXXX/XX, XXX XX D., zastúpenej zákonným zástupcom E. B., nar. X.X.XXXX, bytom C. XXXX/XX, XXX XX D., zastúpenej: Mgr. Ondrej Barna, advokát, so sídlom Zámocká 529/34, 091 01 Stropkov, IČO: 52824837, proti žalovanému: UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., so sídlom Želetavská 1525/1, 14092 Praha 4 –Michle, Česká republika, IČ: 649 48 242, konajúca prostredníctvom UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., pobočka zahraničnej banky, so sídlom Šancová 1/A, 813 33 Bratislava, IČO: 47 251 336, zastúpenému: Bartová, Kováčsová & Partners, s.r.o., so sídlom Majzonovo námestie 2, 940 02 Nové Zámky, IČO: 36 855 197, o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad, č. k. 21Csp/87/2022-108 z 6.11.2023, takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výroku I. o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa oboznámenia žalobkyne so Základnými podmienkami úveru, Obchodnými podmienkami, Cenníkom a VOP.

V prevyšujúcej časti, t. j. vo výrokoch II. a III., rozsudok zrušuje a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie rozhodol tak, že výrokom č. I. určil, že zmluvná podmienka, uvedená v Zmluve o úvere č. F., dňa 7.8.2014 v časti II. ÚVOD, bod 2. v znení: „Časť obsahu tejto zmluvy určujú Základné podmienky Úveru a Obchodné podmienky na poskytovanie úverov zabezpečených nehnuteľnosťou fyzickým osobám - nepodnikateľom (ďalej len „Obchodné podmienky“), ktoré sú prílohou tejto zmluvy, Cenník a Všeobecné obchodné podmienky na vykonávanie bankových obchodov (ďalej len „VOP“), ktoré sú súčasťou tejto zmluvy. Dlžník vyhlasuje, že sa pred uzavretím tejto zmluvy oboznámil so Základnými podmienkami Úveru, Obchodnými podmienkami, Cenníkom a VOP, súhlasí s nimi, čo potvrdil svojím podpisom na tejto zmluve, ako aj Obchodných podmienkach.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Pod výrokom č. II. určil, že zmluvná podmienka, uvedená v Zmluve o úvere č. F., dňa 7.8.2014 v čl. V. SPLÁCANIE ÚVERU bod 5. v znení: „Zmluvné strany sa dohodli, že Úroky alebo Splátky (anuitné) je Banka oprávnená zúčtovať na ľarchu Inkasného účtu bez ďalšieho príkazu Dlžníka formou inkasa v prvom poradí platieb a Dlžník týmto súhlasí s inkasom Úrokov alebo Splátky (anuitnej). Dlžník dáva súčasne Banke súhlas na inkaso splatných Poplatkov podľa tejto zmluvy a Cenníka.“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

2. Vychádzal zo zistenia, že dňa 7.8.2014 uzavrela právna predchodkyňa žalobkyne a žalovaný Zmluvu o úvere č. F. (ďalej len „Zmluva o úvere“). Predmetom Zmluvy o úvere bolo poskytnutie

úveru vo výške 20.600,- eur. Podľa článku II. bod. 2: „Časť obsahu tejto zmluvy určujú Základné podmienky úveru a Obchodné podmienky na poskytovanie úverov zabezpečených nehnuteľnosťou fyzickým osobám - nepodnikateľom (ďalej len Obchodné podmienky), ktorú sú prílohou tejto zmluvy, Cenník a Všeobecné obchodné podmienky na vykonávanie bankových obchodov (ďalej len VOP), ktoré sú súčasťou tejto zmluvy. Dlužník vyhlasuje, že sa pred uzavretím zmluvy oboznámil so Základnými podmienkami, Obchodnými podmienkami, Cenníkom a VOP, súhlasí s nimi, čo potvrdil podpisom na tejto zmluve, ako aj Obchodných podmienkach.“ Podľa článku V. bod. 5 Zmluvy o úvere: „Zmluvné strany sa dohodli, že Úroky alebo Splátky (anuitné) je banka oprávnená zúčtovať na ľarchu inkasného účtu bez ďalšieho príkazu dlžníka vo forme inkasa v prvom poradí platieb a dlžník týmto súhlasí s inkasom Úrokov alebo Splátky (anuitnej). Dlužník dáva súčasne banke súhlas na inkaso splatných Poplatkov podľa tejto zmluvy a Cenníka.“ Zmluvné strany dohodli výšku úrokovej sadzby 2 % p.a. s fixáciou na tri roky, počet splátok 348, s dňom splatnosti jednotlivých splátok 15. dňa v mesiaci, končenou splatnosťou úveru 15.8.2043. Súčasne toho istého dňa bola medzi stranami uzavretá aj Zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti na zabezpečenie pohľadávky žalovaného zo Zmluvy o úvere. Ako záloh bol dojednaný byt označený v článku II., ktorého vlastníkom bola právna predchodkyňa žalobkyne. Právna predchodkyňa žalobkyne dňa XX.X.XXXX zomrela. Dedičské konanie sa skončilo vydaním uznesenia č. k. 9D/73/2018-41 zo dňa 26.9.2018, ktorým bolo potvrdené nadobudnutie dedičstva jediným dedičom - žalobkyňou. Žalobkyňa ako dedička nadobudla byt, vo vzťahu ku ktorému má žalovaná záložné právo, a tiež na žalobkyňu ako dedičku prešiel dlh zo Zmluvy o úvere. Platobným rozkazom vydaným Okresným súdom Banská Bystrica v upomínacom konaní sp. zn. 34Up/2045/202 zo dňa 2.12.2020 žalobkyňa bola zaviazaná zaplatiť žalovanému (v upomínacom konaní boli strany v opačnom procesnom postavení) sumu 18.832,90 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 18.765,84 eur od 19.4.2018 do zaplataenia a nahradiť trov konania vo výške 564,50 eur. Okresný súd Banská Bystrica v upomínacom konaní uznesením sp. zn. 34Up/2045/2020 zo dňa 11.3.2021 odpor žalobkyne voči platobnému rozkazu odmietol z dôvodu jeho podania po uplynutí lehoty na podanie odporu. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica vydaným v exekučnom konaní sp. zn. 62Ek/30008/2021 zo dňa 24.6.2022 exekučný súd zamietol sťažnosť žalobkyne (v exekučnom konaní v procesnom postavení povinnej). V odôvodnení uznesenia súd konštatuje, že návrh na zastavenie exekúcie bol podaný po uplynutí zákonom stanovenej lehoty, preto bol uznesením vyššieho súdneho úradníka zamietnutý. Z odôvodnenia ďalej vyplýva, že napriek tejto skutočnosti sa exekučný súd oboznámil so spotrebiteľskou zmluvou (Zmluvou o úvere) vrátane dokumentov, na ktoré zmluva odkazuje. Súd v exekučnom konaní prieskumom uvedených dokumentov zistil, že pohľadávka žalovaného nebola premlčaná v čase jej uplatnenia v upomínacom konaní, Zmluvy o úvere spĺňa všetky náležitosti zákona 129/2010 Z. z. a poplatky, ktoré boli namietané zo strany žalobkyne (v exekučnom konaní v procesnom postavení povinnej) neboli v upomínacom konaní ani uplatnené.

3. K námietke žalovaného o nedostatku naliehavého právneho záujmu súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/127/2017 zo dňa 30.1.2019. V uvedenom rozhodnutí sa konštatuje, že v prípade žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušovateľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 ods. 5 a § 53a Obč. zákonníka, § 3 ods. 5 zák. č. 250/2007 Z. z.), a preto v prípade takejto žaloby nie je potrebné tvrdiť ani preukazovať naliehavý právny záujem. Obdobný právny názor zaujal Najvyšší súd SR aj v uznesení sp. zn. 6Cdo/27/2018 zo dňa 28.3.2019. Vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu prax súdov aj v prejednávanej veci súd dospel k záveru, že zo strany žalobkyne nie je potrebné preukazovať naliehavý právny záujem, pretože nejde o žalobu v zmysle § 137 písm. c) CSP.

4. Súd posúdil Zmluvu o úvere ako zmluvu spotrebiteľskú. Je nepochybné, že žalovaný pri uzatváraní Zmluvy o úvere vystupoval ako dodávateľ s poukazom na predmet podnikania a právna predchodkyňa žalobkyne vystupovala ako spotrebiteľ, pretože pri uzatváraní zmluvy nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka). Vzťahy medzi stranami sporu vznikli v dobe, kedy Slovenská republika už transformovala do právneho poriadku Smernice EÚ v oblasti ochrany spotrebiteľa. Východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom, a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a ľahšiu dostupnosť právnych služieb a konečne so zreteľom na možnosti stanovovať zmluvné podmienky jednostranne formou formulárových zmlúv. Pre takéto vzťahy je charakteristické, že podnet ku zmluvnému jednaniu prichádza spravidla od dodávateľov,

príčom spotrebiteľ nie je na všetky zmluvné dojednania pripravený a skúsený. Spoločným znakom tejto novej úpravy je teda snaha cestou práva vyrovnáť túto faktickú nerovnosť a to formou aj prípadného obmedzenia autonómie vôle. Európska únia venuje ochrane spotrebiteľa mimoriadnu pozornosť. Z ustálenej judikatúry Európskeho Súdneho dvora je ochrana zavedená smernicou založená na myšlienke, že spotrebiteľ je v slabšej pozícii, a to vedie k tomu, že súhlasí s podmienkami pripravenými vopred druhou zmluvnou stranou bez toho, aby mohol ovplyvniť obsah týchto podmienok.

5. Žalobkyňa namietala neprijateľnosť zmluvnej podmienky v článku II. bod. 2. Zmluvy o úvere tzv. inkorporačnej doložky. Vnútroštátny poriadok Slovenskej republiky, ako ani európska smernicová úprava spotrebiteľských úverov nevyžadujú zakotvenie všetkých náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere v jedinom dokumente ani nevylučujú použitie všeobecných obchodných podmienok. Musí však byť uskutočnená riadna inkorporácia takýchto dokumentov do zmluvy - jasný, zrozumiteľný a transparentný odkaz na všetky dokumenty tak, aby bolo zjavné, o ktoré konkrétne dokumenty ide a musí byť jednoznačne uvedené, že sú súčasťou zmluvy a v akom rozsahu. Nepostačuje iba vyhlásenie, že sa s ostatnými dokumentmi spotrebiteľ oboznámil a súhlasí s nimi. Ak chýba jednoznačné včlenenie podmienok do zmluvy vzniká pochybnosť o riadnej inkorporácii. Je nevyhnutné zabezpečenie riadneho a preukázateľného informovania spotrebiteľov o obsahu zmluvných dojednaní obsiahnutých v predmetných obchodných podmienkach. Veritelia sú povinní preukázať, že obchodné podmienky sú spotrebiteľovi známe, resp. že boli k zmluve priložené, a to tak, aby sa spotrebiteľ mohol pred uzavretím zmluvy skutočne oboznámiť so všetkými svojimi právami a povinnosťami. Nepostačujú vyhlásenia uvedené v záverečných ustanoveniach zmlúv o tom, že spotrebiteľ obchodné podmienky prevzal a oboznámil sa s nimi. Uvedené vyplýva aj z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci C - 449/13, CA Consumer Finance SA v. Bakkaus, bod 28, podľa ktorého obozretný veriteľ si musí byť vedomý nevyhnutnosti zbierania a uchovania dôkazov o splnení svojich informačných povinností a povinnosti poskytnúť vysvetlenia. Žalovaný poukázal na znenie § 37 ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách. Banky používajú predmetné ustanovenie ako argument, že tento stupeň starostlivosti postačuje na to, aby VOP boli riadne inkorporované do zmluvy. Súd má za to, že argument nie je akceptovateľný, nakoľko sa jedná len o verejnoprávnu povinnosť bánk a netýka sa pravidiel kontraktácie. Po posúdení znenia inkorporačnej doložky v Zmluve o úvere v súlade s vyššie uvedenými kritériami, má súd za to, že sa jedná o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Zo znenia inkorporačnej doložky uvedenej v Zmluve o úvere vyplýva, že právna predchodkyňa žalobkyne svojim podpisom potvrdila oboznámenie sa so Základnými podmienkami úveru, Obchodnými podmienkami, VOP a Cenníkom. Kým prvé dva dokumenty boli prílohou Zmluvy o úvere, VOP a Cenník priložené neboli. Podľa tvrdenia žalovaného sa právna predchodkyňa s nimi mohla oboznámiť na pobočke alebo na internetovej stránke žalovaného. Zo znenia inkorporačnej doložky však nevyplýva, akým spôsobom sa skutočne právna predchodkyňa s VOP a Cenníkom oboznámila (napr. ich predložením pred podpisom Zmluvy o úvere pred zamestnancom žalovaného, poskytnutím informácie a vysvetlením zamestnancom žalovaného). Takouto formuláciou na spotrebiteľa je de facto prenášané dôkazné bremeno v otázke riadneho oboznámenia sa so zmluvnými podmienkami a okolnosťami uzavretia úverovej zmluvy. Práve skryté prenesenie dôkazného bremena má pre spotrebiteľa neprijateľný účinok vo vzťahu k potenciálnemu uplatneniu jeho práv na súde a u iných štátnych orgánov, keďže spotrebiteľ už len v dôsledku predmetnej zmluvnej podmienky môže byť odradený od prípadného podania podnetov alebo návrhov štátnym orgánom. Uvedenými zmluvnými podmienkami sa na spotrebiteľa taktiež neprijateľne prenáša dôkazné bremeno v otázke oboznámenia sa s esenciálnymi informáciami podstatnými pre posúdenie vhodnosti a únosnosti úveru podľa zmluvy v kontexte jeho majetkových pomerov a finančných možností. Uvedený záver je podporený aj vyššie uvedeným rozhodnutím Súdneho dvora Európskej únie vo veci C - 449/13, podľa ktorého je povinnosťou veriteľa zbierať a uchovávať dôkazy o splnení svojich informačných povinností. Rovnako z uvedeného dôvodu bola takto formulovaná inkorporačná doložka označená za neprijateľnú zmluvnú podmienku aj rozhodnutím ústredného inšpektorátu SOI z 24.3.2014 č. G./XXXX. Súd preto dospel k záveru, že znenie článku II. v bode 2. Zmluvy o úvere je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

6. Žalobkyňa namietala neprijateľnosť zmluvnej podmienky v článku V. bod. 5. Zmluvy o úvere. V uvedenom ustanovení si zmluvné strany dohodli spôsob splácania splátok úveru formou inkasa, na základe ktorého bol žalovaný oprávnený zúčtovať z bežného účtu tak splátky úveru, úroky ako aj poplatky podľa Zmluvy o úvere a Cenníka. Súd má za to, že uvedené ustanovenie zakladá nerovnováhu v právach a povinnostiach dodávateľa a spotrebiteľa a neprímeraným spôsobom obmedzuje zmluvnú autonómiu spotrebiteľa. Ide preto o podmienku, ktorá je v rozpore s generálnou klauzulou ustanovenou v § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Predformulovaný súhlas spotrebiteľa so zúčtovaním poplatkov podľa Cenníka,

ktorý sa v priebehu trvania úverového vzťahu môže jednostranne meniť zo strany dodávateľa, znamená, že spotrebiteľ dáva dopredu súhlas s platením akýchkoľvek poplatkov bez toho, aby v čase súhlasu vedel, o aké poplatky sa bude jednať a v akej výške. Nie je možné považovať za primerané a v súlade s požiadavkou ochrany spotrebiteľa, aby dodávateľ formou štandardnej zmluvnej klauzuly prezumoval súhlas spotrebiteľa s takto koncipovaným spôsobom platenia akýchkoľvek poplatkov, ktorých určenie je plne na strane dodávateľa. Súd preto dospel k záveru, že znenie článku V. v bode 5. Zmluvy o úvere je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

7. V danom prípade žalobkyňa ako spotrebiteľka uplatňuje právo v súlade s vyššie citovanou právnou úpravou na súdny prieskum zmluvných podmienok spotrebiteľskej zmluvy. Zároveň rozhodnutie o určení neprijateľnosti zmluvných podmienok má za následok ich neplatnosť, nie zánik povinnosti žalobkyne splatiť poskytnutý úver. Z uvedených dôvodov nemôže byť podanie žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok zneužitím práva tak, ako to tvrdí žalovaný.

8. Výrok o trovách konania odôvodnil ust. § 255 ods. 1 CSP.

9. Proti rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný a navrhol, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

10. Poukázal na to, že pokiaľ ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku uvedenú vo výroku I. napadnutého rozsudku, treba konštatovať, že Základné podmienky úveru sú ťažiskovým obsahom zmluvy o úvere a sú v nich uvedené individuálne dojednania zmluvných strán vo výške úveru, účele úveru, počte splátok, lehote na čerpanie úveru a podmienkach čerpania úveru, pričom individuálne dojednania sú z veľkej časti premietnutím individuálnych požiadaviek dlžníčky na úver, o ktorý žalovaného žiadala.

11. Vzhľadom na skutočnosť, že základné podmienky úveru obsahujú dojednanie o predmete plnenia a cene plnenia, ako i individuálne dojednania, nemá prieskum ich neprijateľnosti oporu v hmotnom práve. Dôsledkom napadnutého rozhodnutia súdu je stav, že Základné podmienky úveru nie sú súčasťou zmluvy o úvere, čo nikdy nemôže byť výsledkom konania o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, keďže súd môže vydať rozhodnutia iba na základe zákona, pričom podľa platného právneho stavu nemôže určiť neprijateľnosť zmluvných podmienok, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny.

12. Základné podmienky úveru sú jednoznačne včlenené do zmluvy a nemôžu vznikáť pochybnosti o ich inkorporácii. Samotná zmluva o úvere má 8 strán, čo je vyznačené v samotnej zmluve.

13. Z uvedeného je zrejmé, že obsahom namietanej zmluvnej podmienky uvedenej vo výroku I. rozsudku, ktorá predstavuje inkorporáciu individuálnych dojednaní zmluvných strán, sa musel zaoberať aj upomínací súd v konaní vedenom pod sp. zn. 34Up/2045/2020, ako i exekučný súd v konaní č. k. 62Ek/3008/2021, ktorý sa s obsahom zmluvy a zmluvnými podmienkami vypořiadal.

14. Súdny dvor v konaní pod sp. zn. C-485/19 rozhodol, že pokiaľ ide o zásadu efektivity, každý prípad, v ktorom je nastolená otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti. Je v úplnom súlade s požiadavkou právnej istoty, aby bol rešpektovaný výsledok konania vedeného na upomínacom a exekučnom súde.

15. Súd bez akéhokoľvek vysvetlenia a odôvodnenia určil neprijateľnosť inkorporácie Základných podmienok úveru, ktoré sú súčasťou tela zmluvy o úvere, boli dlžníčke vysvetlené a následne podpísané a pevne spojené so zmluvou o úvere, založil stav, keď súčasťou zmluvy o úvere nie sú základné – individuálne dojednané podmienky úveru. Rovnaký záver platí vo vzťahu k Obchodným podmienkam na poskytovanie úverov zabezpečených nehnuteľnosťou fyzickým osobám – nepodnikateľom. Tento dokument bol neoddeliteľnou súčasťou úverovej dokumentácie a dlžníčka bola s jeho obsahom oboznámená. Súd teda dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam ohľadom spôsobu a kvality informovania dlžníčky o obsahu Základných podmienok úveru a Obchodných podmienok (§ 365 ods. 1 písm. f) CSP).

16. Vo vzťahu k preukázaniu oboznámenia sa s Cenníkom a Všeobecnými obchodnými podmienkami by na splnenie povinnosti žalovaného, ktorý s obsahom uvedených dokumentov oboznámil dlžníčku pri podpise zmluvy o úvere a splnil si povinnosť transparentného informovania spotrebiteľa o obsahu inkorporovaných dokumentov, bol nevyhnutný výsluch dlžníčky, ktorý z objektívnych dôvodov nemožno vykonať.

17. Žalobkyňa v konaní nepredložila žiadne dôkazy o tom, že ako dlžníčka mala pochybnosti o jednotlivých náležitostiach obsahu zmluvy. Pochybnosť o riadnej inkorporácii môže byť s istotou vylúčená iba výsluchom účastníka zmluvy. V prípade, ak je táto možnosť žalovaného odopretá, je odňatá možnosť konať pred súdom (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP).

18. Žalovaný trvá na nedostatku aktívnej legitímácie žalobkyne na podanie žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok v individuálnom spotrebiteľskom spore, v ktorom nie je uplatnený žiaden iný nárok spotrebiteľa, ktorý by súvisel s obsahom neprijateľnej zmluvnej podmienky. Pri aplikácii § 298 CSP treba dospieť k záveru, že domáhanie sa určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky v individuálnom spotrebiteľskom spore, ktorého predmetom zároveň nie je určenie splnenia povinnosti dodávateľa, teda konkrétny nárok spotrebiteľa zo spotrebiteľskej zmluvy, je vylúčené.

19. O predmete sporu mohol potenciálne rozhodovať iba kauzálny príslušný súd v konaní o abstraktnej kontrole spotrebiteľských zmlúv, ktorého príslušnosť sa v čase podania žaloby mala určiť podľa § 31 CSP. Táto skutočnosť zakladá nedostatok procesnej podmienky na konanie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. a) CSP).

20. Žalobkyni nesvedčí aktívna legitímácia v spore z dôvodu, že nie je účastníčkou zmluvy o úvere. Žalobkyni síce smrťou poručiťela vznikla zodpovednosť za splatenie jeho dlhov, nestala sa však bez ďalšieho zmluvnou stranou zmluvy, ktorú poručiťelka uzavrela. V čase smrti účastníčky zmluvy bol predmetný úver už poskytnutý a momentom jej smrti sa súčasťou dedičstva stala nehnuteľnosť, ktorej nadobudnutie bolo účelom poskytnutia úveru. Dedičia sa však momentom smrti dlžníčky nestali zmluvnými stranami.

21. Žalobkyňa sa teda stala dlžníčkou banky, ale medzi ňou a žalovanou nevznikla zmluva o úvere, a to z dôvodu, že nestal prechod zmluvného účastiťva v rámci dedenia a z dôvodu, že žalobkyňa neurobila prejav vôle voči žalovanému, ktorý by bol právnym základom a dôvodom vzniku zmluvy o úvere medzi žalobkyňou a žalovaným.

22. Pokiaľ ide o výrok II. napadnutého rozsudku, t. j. zmluvnú podmienku týkajúcej sa toho, že úroky alebo splátky (anuitné) je banka oprávnená zúčtovať na farchu inkasného účtu bez ďalšieho príkazu dlžníka formou inkasa v prvom poradí platieb a dlžník týmto súhlasí s inkasom úrokov alebo splátky, pričom dlžník dáva súčasne banke súhlas na inkaso splatných poplatkov podľa tejto zmluvy a cenníka. Treba mať za to, že záver súdu vo vzťahu k tejto zmluvnej podmienke je nesprávny.

23. Uvedené zmluvné dojednanie predstavuje dohodu o spôsobe platieb dlžníka za úver a plnenia vyplývajúce zo zmluvy o úvere. Vo vzťahu k možnostiam a limitáciám jednostranných zmien úrokov a poplatkov treba uplatniť § 53 ods. 15 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého za neprijateľnú podmienku podľa ods. 4 písm. i) sa nepovažuje podmienka, podľa ktorej si dodávateľ finančných služieb podľa osobitného predpisu vyhradzuje právo z vážneho objektívneho dôvodu bez oznámenia zmeniť úrokovú sadzbu alebo výšku iných poplatkov za finančné služby podľa osobitného predpisu, ktoré má platiť spotrebiteľ alebo dodávateľ, ak súčasne sa dodávateľ zaviazá bez zbytočného odkladu o tom a o možnosti spotrebiteľa vypovedať spotrebiteľskú zmluvu písomne informovať spotrebiteľa a ak spotrebiteľ má právo bezplatne a s okamžitou účinnosťou vypovedať túto zmluvu. Rovnaký charakter má dojednanie, podľa ktorého si dodávateľ finančných služieb podľa osobitného predpisu vyhradzuje právo meniť jednostranne podmienky spotrebiteľskej zmluvy na dobu neurčitú, ak sa od dodávateľa vyžaduje, aby o tom a o možnosti spotrebiteľa vypovedať túto zmluvu bez zbytočného odkladu písomne informoval spotrebiteľa a ak spotrebiteľ má právo bezplatne a s okamžitou účinnosťou vypovedať túto zmluvu.

24. Platné právo počíta s možnosťou platných jednostranných zmien poplatku a úrokov pri dodaní finančných služieb za predpokladu, že ich dodávateľ (veriteľ) dodrží zákonné podmienky. Spôsob platby poplatkov – inkaso je úpravou technického spôsobu prevodu finančných prostriedkov z dispozície

dlužníka do dispozície veriteľa za účelom plnenia jeho zmluvného záväzku. Inkaso je právom aprobovanou platobnou službou, ktorá je upravená v § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 492/2009 Z. z. o platobných službách a predstavuje predpokladaný a spotrebiteľsky výhodný druh platobného styku. Preto nemôže predstavovať neprijateľnú zmluvnú podmienku.

25. Súd bez akéhokoľvek dôvodu predpokladá, že žalovaný bude z účtu dlžníka inkasovať finančné prostriedky na základe svojho rozhodnutia bez toho, aby dlžník vedel o aké poplatky ide. Tento prístup súdu je arbitrárny a neudržateľný. Žalovaný inkasuje finančné prostriedky z účtu dlžníka vždy v súlade so zmluvou o úvere a v prípade zmien úrokov a poplatkov, len ak sú splnené zákonné podmienky uvedené v § 53 ods. 15 písm. a) alebo b) Občianskeho zákonníka. K svojvoľnému prevodu finančných prostriedkov dôjsť nemôže, a preto uvedená podmienka nemôže založiť nerovnováhu v právach a povinnostiach dodávateľa a spotrebiteľa.

26. Žalobkyňa sa k odvolaniu žalovaného nevyjadрила.

27. Odvolací súd prejednal vec podľa § 378 ods. 1 CSP a nasl., a to bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a zistil, že odvolanie žalovaného je čiastočne dôvodné.

28. Podľa § 53 ods. 1 OZ, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

29. Podľa § 53 ods. 2 OZ, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

30. Podľa § 53 ods. 3 OZ, ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

31. Podľa § 53 ods. 5 OZ, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

32. V prejednávanej veci bolo nepochybne preukázané, že právna predchodkyňa žalobkyne a žalovaný uzavreli predmetnú Zmluvu o úvere pod č. F., ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 20.600,- eur.

33. Súd prvej inštancie správne zistil, že podľa článku II. bod 2 je v zmluve konštatované, že časť obsahu tejto zmluvy určujú Základné podmienky úveru, Obchodné podmienky na poskytovanie úverov zabezpečených nehnuteľnosťou fyzickým osobám – nepodnikateľom (Obchodné podmienky), ktoré sú prílohou tejto zmluvy, Cenník a Všeobecné obchodné podmienky na vykonávanie bankových obchodov (VOP), ktoré sú súčasťou tejto zmluvy.

34. Zároveň táto zmluva obsahuje konštatovanie, že pred uzavretím zmluvy sa dlžník oboznámil so všetkými týmito predpismi, t. j. Základnými podmienkami, Obchodnými podmienkami, Cenníkom a VOP a s nimi aj súhlasil.

35. Pokiaľ ide o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, nemožno súhlasiť s argumentáciou žalovaného uvedenou v jeho odvolaní týkajúcou sa toho, že bez súčasného návrhu na plnenie nie je možné podať žalobu o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/294/2019 z 28.2.2022, publikované v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov pod poradovým č. 12/2022, nedopadá na prejednanú vec, nakoľko legitimácia spotrebiteľa na podanie návrhu na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky vyplýva z § 298 ods. 1, 2 CSP, ktorý je základnou a doposiaľ nezmenenou normou týkajúcou sa takejto procesnej možnosti súdu, a to dokonca aj bez návrhu vysloviť, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch je neprijateľná.

36. Rovnako nemožno súhlasiť s argumentáciou žalovaného spočívajúcou v tom, že žalobkyňa je síce v súčasnom štádiu konania po smrti jej právnej predchodkyne právnu nástupkyňou a dlžníčkou

žalovaného, avšak nie je účastníčkou zmluvy. Takéto konštrukcie sú z pohľadu spotrebiteľa neprijateľné a pokiaľ je spotrebiteľ (žalobkyňa) dlžníkom žalovaného a právnym nástupcom pôvodného dlžníka, má právo požívať všetky výhody, ktoré vyplývajú zo spotrebiteľského práva a v tomto kontexte aj z úpravy týkajúcej sa sporov s ochranou slabšej strany v zmysle § 290 a nasl. CSP.

37. Okolnosť, že právna predchodkyňa žalobkyne nemôže byť vypočítaná v súčasnom štádiu konania v dôsledku jej úmrtia a výsluch žalobkyne ako takej so zreteľom na vek, ako aj so zreteľom na jej neinformovanosť o okolnostiach, ktoré sú predmetom tohto konania, nie je dôvodom, pre ktorý by súd prvej inštancie nemal vysloviť neprijateľnosť zmluvnej podmienky uvedenej vo výroku I. napadnutého rozsudku.

38. V tomto kontexte treba konštatovať, že je neprijateľný paušálny odkaz na rozhodujúce dokumenty obsahujúce úpravu práv a povinností zmluvných strán v súvislosti s úverom, pričom je reálne nemožné, aby pri podpise zmluvy sa dlžník s týmito dokumentmi oboznámil, porozumel im a nie je preukázané, aby mu boli tieto dokumenty zástupcom dodávateľa predložené a vysvetlené. Takýto odkaz má len formálny charakter, ktorý v skutočnosti je len odrazom neinformovanosti spotrebiteľa o skutočnom obsahu právneho vzťahu vzniknutého predmetnou zmluvou o úvere, teda o konkrétnych právach a povinnostiach, ktoré z tejto zmluvy vyplývajú, pričom správne súd prvej inštancie konštatuje, že formuláciou aká je použitá v predmetnej zmluve o úvere, teda, že právna predchodkyňa žalobkyne podpisom potvrdzuje oboznámenie sa s predmetnými dokladmi, je de facto prenesením dôkazného bremena na dlžníka, čo má neprijateľný účinok vo vzťahu k potenciálnemu uplatneniu jeho práv na súde. Treba zaujať stanovisko, že s týmito podstatnými okolnosťami, ktoré vyplývajú z predmetných dokladov, v skutočnosti dlžníčka – právna predchodkyňa žalobkyne oboznámená v skutočnosti nebola.

39. Správne preto postupoval súd prvej inštancie pokiaľ určil neprijateľnosť tejto zmluvnej podmienky a postupom podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozsudok v tejto časti ako vecne správny potvrdil.

40. Neboli však podmienky pre potvrdenie ani pre zmenu rozsudku vo vzťahu k výroku II., ktorým súd prvej inštancie určil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku úpravu týkajúcu sa oprávnení žalovaného zúčtovať na ťarchu inkasného účtu bez ďalšieho príkazu dlžníka formou inkasa v prvom poradí platby, ktoré sú špecifikované v tejto zmluvnej podmienke.

41. V tejto časti je rozhodnutie súdu prvej inštancie nedostatočne odôvodnené a je len opakovaním argumentácie, ktorá bola v základných rámcoch uvedená žalobcom v žalobe bez hlbšej analýzy skutočnej nerovnováhy a problémov, ktoré táto zmluvná podmienka môže prinášať spotrebiteľovi – žalobkyňi (a jej právnej predchodkyňi) a bez vyporiadania sa s úpravou, ktorá vyplýva z ust. § 53 ods. 15 Občianskeho zákonníka, ktorá nepovažuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku zmenu úrokovej sadzby v zmysle § 53 ods. 15 písm. a) a umožňuje meniť podmienky spotrebiteľskej zmluvy v oboch prípadoch za situácie, ak spotrebiteľ má právo bezplatne a s okamžitou účinnosťou vypovedať túto zmluvu.

42. Taktiež sa súd prvej inštancie nezaoberal ust. § 2 ods. 1 zákona č. 492/2009 Z. z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kde v zmysle § 2 ods. 1 písm. c) bod 3 citovaného zákona, platobnou službou sa rozumie vykonávanie platobných operácií vrátane prevodu finančných prostriedkov z platobného účtu alebo na platobný účet vedený u poskytovateľa platobných služieb, a to okrem iného v zmysle bodu 3 aj inkasom.

43. Z doposiaľ vykonaného dokazovania vyplýva, že predmetné inkaso, tak ako bolo medzi právnou predchodkyňou žalobkyne a žalovaným dojednané, slúži na splácanie predmetného dlhu, pričom v zmysle citovaného § 53 ods. 15 Občianskeho zákonníka počítá aj s možnosťou platných jednostranných zmien poplatkov a úrokov pri dodaní finančných služieb. Navyiac v zmysle § 6 ods. 3 písm. a) zákona č. 492/2009 Z. z. môže súhlas s inkasom spotrebiteľ kedykoľvek odvolať.

44. Za týchto okolností nevysvetlil súd prvej inštancie náležitým spôsobom ako sa s touto právnou úpravou vyporiadal a ako možno na jej základe uzavrieť, že predmetná zmluvná podmienka predstavuje skutočne značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán a ako taká by mala byť neprijateľná, teda neplatná.

45. Za týchto okolností v tejto časti je rozsudok súdu prvej inštancie nepreskúmateľný, pričom nepreskúmateľnosť rozhodnutia v tomto smere dosahuje intenzitu nesprávneho procesného postupu odnímajúceho strane (v danom prípade žalovanému), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Preto bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie týkajúce sa tejto druhej zmluvnej podmienky postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušené a vec bola vrátená (vrátane rozhodnutia o trovách konania) súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 391 ods. 1 CSP).

46. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie podrobiť predmetnú zmluvnú podmienku kritickému posúdeniu nielen z pohľadu argumentácie žalobkyne, ale aj z pohľadu analýzy, ktorú ponúka žalovaný poukazom na ust. § 53 ods. 15 Občianskeho zákonníka a § 2 ods. 1 písm. c) a § 6 ods. 3 písm. a) zákona č. 492/2009 Z. z. Ak sa ukáže taká potreba, môže súd prvej inštancie vyzvať sporové strany (najmä žalovaného) na detailnejšie objasnenie podmienok za akých sa predmetná inkasná služba vykonáva.

47. Až na základe takto doplneného dokazovania a právnych úvah vrátane vyžiadania si dodatočného stanoviska strán, bude možné vo veci aj o tejto druhej zmluvnej podmienke zákonne rozhodnúť.

48. V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

49. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).